

ملا نصر الدین

№2 Qiyməti 12 qəpik.

МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

Цена 12 к. № 2

Zubalovun camaat teatri

Народный домъ Зубалова

- A bəy, bu gün burada müsəlman teatri var, biz də gedək.
- Бекъ! Идемъ въ театръ.
- A kişi, sən Allah, əl çək, yaraşarmı bizə müsəlman teatrına getmək.
- Э, не интересно: сегодня мусульманский спектакль.

Litoq. S.Buxova

ƏDƏBİYYAT

Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!
Qeyrətimiz bəlli bütün millətə...

Biz qoca qafqazlı igid örlərik,
Cümlə hünərməndlərik, nərlərik,
İş görəcək yerdə söz əzbərlərik.
Aşiqik ancaq quru, boş söhbətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Çırmarıq keçməyə çay gəlməmiş,
Başlayırıq qızmağa yay gəlməmiş,
Söz verərik indi, bir ay gəlməmiş.
Asta qaçıb dürtünərik xəlvətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Cümlə cahan yatsa da, biz yatmarıq,
Qeyrəti-milliyəmizi atmarıq,
Əhlimizi başqalara satmarıq
Bir quruşa, bir pula, ya bir çetə.
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Bizdə görünməz nə fəsadü nifaq,
İşləmədə bir-birimizdən qoçaq,
Bax, budur islamı gətirdik qabaq.
Böyləcə xidmət olunur millətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Bir işə min himmətimiz var bizim,
Bax, neçə cəmiyyətimiz var bizim,
Bunda gözəl niyyətimiz var bizim.

Ay bərəkallah bu gözəl niyyətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Hansı məkatib ki, onu açmadıq?
Hansı sənaye ki, para saçmadıq?
Verdiyimiz sözdən uzaq qaçmadıq!
İşlərimiz mindi bütün surətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Bax, neçə darülcəzə, dari-elm,
Bir neçə məktəb, neçə asari-elm,
Bizlərik, əlbəttə, xiridari-elm!
Çatmışıq ondandı belə hörmətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Bizdə nə fəhlə tapılar, nə gəda,
Bizdə nə sail və nə bir binəva.
Bəxtəvər övladımıza, mərhəba!
Baş aparıb hər biri bir sənətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Etməmiş ifa atalıq mehrini,
Çəkmişik övladımızın fikrini,
Ömrümüz olsa görərik bəhrini.
Onda ki, onlar uyacaq sirqətə,
Həpsi də məşğul olacaq işrətə.
Fəxr edərik biz də bütün millətə,
Kim nə deyər bizdə olan qeyrətə?!

Ay bərəkallah bu gözəl niyyətə!

Ağlar Güləyan

ELAN

Bu ilin əvvəlindən meydana-intişara qoyulan «Məhərrəmlik» adındakı jurnalımıza abunə qəbul olunur. Jurnalımızın məsləki avam müsəlmanları məscidə cəm edib pullarını əllərindən almaqdır. Jurnalımızda ərş, kürsü, gav, mahi, bərülələm və qeyri mövhumi yerlərdən və işlərdən məlumat verəcəyik. Böyük şəhərlərdə xüsusi müxbirimiz var. Mühərrirlərimiz İran və Qafqazın müqtədir mərsiyəxanlarındandır. Məhərrəm ayının onunacan müştəri olanlara iki yüz səhifədən ibarət bir dua kitabı məccani göndəriləcəkdir.

Sahibi-imtiyaz və naşiri: Fəxrülvaizin.

Baş mühərrir: Çakər Naxçıvani.

Adres: Naxçıvan, Məscidi-came.

ƏRƏB HÜRUFATI

Osmanlı ədiblərindən Cəlal Nuri əfəndi «Yeni türük» qəzetəsi ilə nəşr etdiyi məqalədə ərəb hürufati əvəzinə latın hürufatının işlənməsini təklif və tövsiyə edir, («Həqiqət», nömrə 3).

Molla Nəsrəddin

Nuri əfəndi oxşayır bir təbibə ki, əlində dava şişəsi durub xəstənin başının üstündə və deyir:

– İç bu dərmanı, yoxsa öləcəksən.

Nuri əfəndi kimi indiyədək bir neçələri müsəlman maarifinin can verdiyini görüb istəyiblər latın hürufati ilə xəstənin bədəninə dirilik mayəsi daxil edələr. Amma qəza öz bildiyini edir və əcəl tamam olanda dəxi heç müalicə nəticə bağışlamır.

NİŞANLI BİR QIZ

Müzlüm gecədə nişanlı bir qız
Bir hüznü ələm içində yalqız.
Yatmaz, uyumaz o qəmli düxtər,
Zanularını qucub mükəddər,
Barmaqda nişan üzüklə iştə
Oynar, edər ah ol firuştə,
Fəryadla qəmli-qəmli ağlar,
Hər naləsi kainatı dağlar.

Nişanlı qız ağlaya-ağlaya deyir ki, «ey mənim qara bəxtim, nə olardı ki, mən olaydım Firəngistan şəhərlərinin birində, atamın adı olaydı Fridrix, anamın adı olaydı Avqustina, mənim adım olaydı Mariya. Nə olardı ki, dünyanı işıqlandıran günün üzünə hərdən bir baxmış olaydım və atam-anam məni qoca kişiyyə vermək istəyəndə bir söz danışmağa ixtiyarım olaydı. Ey mənim qa-

ra bəxtim, nə olardı ki, milyonlarca yazılan kitablardan ikicəciyin oxumuş olaydım və biləydim ki, dünyaya nədən ötrü gəlmişik. Ey mənim qara bəxtim, doğrudur, firəng qızı olsa idim, öləndən sora yerim cəhənnəmin dib bucağı olacaq idi, amma çifayda ki, indi də öləndən sora cənnətə gedib görəcəyəm ki, elə hayana istəyirəm gedəm, hayanda istəyirəm oturam, hər yan və hər tərəf doludur keçəl-küçəl məşədi və kərbəlayırla ilə, bitli hacılar ilə və çirkli və tərli çadralı arvadlar ilə.

Ey mənim qara bəxtim!»

Lağlağı

ELAN

Hər cürə xəlvət kəbinlər, siğələr edirəm,
hətta xəlvət işlərin üstü açılan zaman imanımı satıb yalandan «siğə oxumuşam» deyirəm. Məsələn bizim dəndansazın əhvalatı kimi, çox ucuz qiymətə, yarmarka vaxtı, yəni oruculuqda və məhərrəmdə siğeyi-zahiri, siğeyi-batini, qeyri vaxt isə 3 manat bir cüt corab, 5 manat bir kəllə qəndə.

Adres: Şişə, Müavini-qazi

NƏZM

Molla, bilmirəm sənə Niyyyətin xalis eylə
Namə yazım, yazmayım. Qəsd edəndə hər işə,
Alım bilmirəm ələ Təziyə saxla ona
Xamə. Yazım, yazmayım. Kamə. Yazım, yazmayım.

Gəldi mahi-məhərrəm, Təkyə və məscidlərin
Cümlə şiə xasü am Alındı illik tozu.
Düşübdülər bu fikrə, Silsiləcünbanları
Səğir, kəbir tamam Sərəncam edir özü.
Saxlıyalar matəmin Dost-düşmən ayrılır
Padşahi-təşnəkam. Belə məqamda düzü.
Əksəri zakaz verib Xəlvətcə yetirdilər
Camə. Yazım, yazmayım. Naçalnikə bu sözü.

Dəmirçi dükənləri Dinə. Yazım, yazmayım?

Təzədən düşüb işə. Naçalnik çağtıdırıb
Ancaq zəncir qayıрмаq Bir neçə alimnəma,
Onlara olub peşə, «Hökm edirəm mən sizə,
Bu sözümdən dəxi sən Bir kəs etməsin xəta.
Düşmə fikrə, təşvişə.

Tapşırın siz hamıya,
Təziyə edin bərpa.
Yarmanın bir kəs başın
Hər kimsə qulaq asa,
Yetə, əlbəttə, hökmüm».
Amə. Yazım, yazmayım.

Cavabında mollalar
Deyiblər naçalnikə:
Yoxdu bizdə o qüdrət
Bu əmri bitirməyə
Camaat amadədir
Bu yolda can verməyə.
Gərək Bakı bənzəyə
Şamə. Yazım, yazmayım.

Bu mətləbdə mötəbər
Doğru rəvayət budur.
Hakimin xidmətinə
Neçə kəs edib hüzur,
Deyiblər gər eyləsə,
Bu hökm sizdən südur,
Köhnə yumurta hamı
Xələqdə baqi durur.
Bildirdən hər kəs yığıb
Camə. Yazım, yazmayım.

Hərcağı

SÖHBƏT (Zakaspidə)

– Hacı, yetim uşaqların mənfəətinə siz də bir şey verin!

Hacı (cavab verir): – Qadan alım, maya qajni qod tiri rubli arabatay, adin urubel molla, adin urubel mərsi-yəxan, adin urubel şkol. Bolşe şaltay-baltay yox, arabatay...

TƏSƏLLİ

Aşqabadda uzunsaqal bir möhtərəm ağa uşağı ölən analara təsəlli verib deyirmiş ki, bu zamanənin uşaqlarının qalmağından isə ölməkləri çox məsləhətdir.

Kəramətə qurban, kəramətə!

Bir mətləbi kəşf edən
İki-üç alim olub,
Din, millət fikri edən,
İmanı salim olub.
Eşitgilən bu sözü,
Ələ əmmamə alıb,
Deyib vəşəriətə,
Qəlblərə od salıb,
Bu da bu cür yetişib
Kamə. Yazım, yazmayım.

Səlah adıyla durub,
Ortaya salıb fəsad.
Bəlkə edə onlara
Xəliq yaxşı etiqad.
Şeytənət peşə edib,
Adın qoyub ictimad.
Aləmə fitnə salıb
Alimi-paketiqaq,
Ta sala məxluqi bir
Damə. Yazım, yazmayım.

BƏDƏTTƏHRİR:

Eşşəkqulaq, qabanbaş,
Heç görmüsən yeriyyə daş?!

ELAN

Hamı mömin qardaşlara məlum edirik ki, Şişodə bir şəbeh fabrikanı bina etmişik. Orada cürbəcür şəbeh olmaq üçün çox gözəl və qəşəng uşaqlar hazırlanıbdır. Və bu fabrikada uşaqlardan savayı əmmaməli və papaqlı kişilər də vardır. Bunlar Həris, Şümr, xüsusən Əzrəqi-Şami şəbihi olmaqda çox mahir və təcrübəli adamlardır və hər bir şəhərdə və kənddə nə cür şəbihə lazım olsa, fabrikaya xəbər versinlər ki, tezlik ilə göndərək və neçə gün bundan qabaq bir nəfər əmmaməlini də Aşqabada göndərdik ki, orada Əzrəqi-Şami şəbihi olub cibışdanı doldursun. Haydı qardaşlar, din əldən getdi. Baxmayın bir para ləməzhəb adamların sözlərinə. Bizim dinimizin rəvnəqi, şövkəti, qüvvəti şəbih gətirmək və ağköynək olmaqlardır. Bunlar olmasa qətiyyətin din əldən gedər. Bunlar olmasa, yəqinən ki, sair millətlər bizdən qorxmazlar. Bunlar olmasa əlbəttə ki, tərəqqi etməyib cəmi millətlərdən geri qalırıq.

Əzraq

XEYİR-BƏRƏKƏT

Evimiz yıxıldı, millət əldən getdi, müsəlmanlıq lap batdı. A kişi, müsəlmanlıqdan bir nişanə qalmışdı, o da əlimizdən çıxır:

Bakı qradonaçalniki belə buyurur ki, məhər-rəm ayında dəstələr küçələrdə gəzməsinlər. Küçə-bəküçə «şah Hüseyn», «vay Hüseyn» deyə-deyə gəzməsinlər. Belə də müsibət olar? Allah bu oxucuların evini yıxsın, elə oturub-durub yazdılar, çığırdılar ki, şəriətdə küçələri gəzmək yoxdu. Allah evinizi yıxsın, ay belə millətpərəstlər. Bunlara qalsa, lap islam milləti əldən çıxacaq. Qoyun, qoyun balaca uşaqları uşqollaya, oxuyub, hər şeyi öyrənib deyəcəklər: nəinki küçəbəküçə dəstələr gəzməsinlər, bəlkə ağzım-dilim qurusun, deyəcəklər baş çapmaq da şəriətdə yoxdur. Pəs, bundan görünür ki, ata-babalarımız axmaq olublar və Allah onlara rəhmət eləsin, elə xeyir-bərəkət onlardan getdi.

Dərdmənd

KEÇƏN İL

1909-cu il çox qəribə il imiş, vəqəon bu ilin müddətində böyük-böyük işlər baş verib.

Qoy mən bir-bir sayım, sən də qulağıni as:

1) Şuşada və Aşqabadda boğaz ağrısı uşaqlara çox əziyyət eləyib və seyidlərimizin duasının bərəkətindən hədsiz balaca uşaqlar quş olub qanadlanıb cənnətə pərvaz ediblər.

2) Keçən ilin ərzində çox adam vəfat edib, Al-

lah hamısına rəhmət eləsin, ələlxüsus Tiflis və Aşqabad və qeyri yerlərdə cəmiyyəti-xeyriyyə üzvlərinin üzvlük borclarına da Allah rəhmət eləsin.

3) Keçən il Xivə şəhərindən Səmərqəndə «Təkə» qardaşları dörd milyon dua gətirib möminlərə satıblar və genə Səmərqənddə iranlıların mədrəsəsinin nizamnaməsi itib və biçərə müəllim bil-mir ki, neçə şagird qəbul eləsin. Və yenə haman Səmərqənddə müsəlmin qiraətxanasının qapısı gündə on yeddi saat bağlı qalır.

4) Keçən il Zaqatal okruqunun hər kəndində iki şeyx və otuz sufi peyda olub, Cəbrail şəhərində otuz qumaxana təsis olunub və Əliabad kəndində bir müsəlman məktəbi bağlanıb və mahal qazilərinin himmətlərilə okruqun beş yerində cəmiyyəti-xeyriyyə, üç yerində misyoner şöbəsi və 317 yerdə üsuli-ətiq məktəbi bina olundu.

5) Keçən il məktəb şagirdlərinə çox böyük ianə verilib. Məsələn, ianə verib yardım edən zati-şəriflərin adları:

Vladıqafqazda..... Məşədi Qoca,
Aşqabadda..... Ömər Xoca,
Dərbənddə..... Hacı Baba və cəmi
qırmızısaqqallar,
Bakıda ..... eks-agent Mirzə
Zeynal və
atstavnoy učitəl,
İçəri şəhərdə..... Tyomni ryad,
Genə Aşqabadda..... Hüseyin Zal, Tuliyyev,
Molla Fırıldaq
və kompaniya.

Mərvdə..... Qraf Palinin dostu bir
çinovnik,

Petrovskidə möhtərəm dərbəndli ağanın nuri-
didəsi Keçəl Miri.

6) Keçən il hökumət divanxanasında ancaq 54354 nəfər adam yalandan and içib və keçən il əksər ovqat tətil olduğundan Qafqaz meşələrində ancaq altı yüz nəfər student çıxmışdır.

7) Qafqazın hər tərəfindən bu vaxta kimi 3792 qız köçüb, bunların hər birisi təzə ərinin evinə atası evlərində təhsil etdikləri elmlərə dair çox qiymətli kitabçalar, risalələr, romanlar və jurnallar apardılar. Məsələn, bu cümlədən olaraq: 75982 ədəd tumanbağı, 11326 ədəd çarıqbağı, 12072 ədəd möhürqabı.

Keçən yanvarın ibtidasından bu vaxta kimi möhtərəm dəlillərimizin mübarək ülgüclərindən əvvəl-axır 389972 keçəl əmələ gəlib.

8) Keçən il müsəlman maarifi nəhayət tərəqqi eləyib və Daşkənddə təzə çap olunmuş 765 səhifədən ibarət «Dastani-Əbu Müslim sahibqiran» kitabı on iki min cilddən artıq bir ayın müddətində bircə Səmərqənddə və bircə də Daşkənddə satılıb. And olsun, bax, şimalda köhnə mərsiyəxanın keçən il Məkkədən gələndən sora sındırdığı tövbəsinə ki, yazılanlarda xilaf yoxdur.

Amma keçən il hədsiz yetimxanalar və şəfəxanalar açılıbdır, bu da müsəlmançılığın bərəkətidir.

«Dəlis»

MƏTBUAT

«Həqiqət»: Təbrik – «Fəxamətli müdir əfəndi həzrətləri» (böyük yazı ilə).

Molla Nəsrəddin:

Heyif ki, «şövkətli» sözü yada düşməmiş!..

***

«Səda»: Osmanlılar öz işlərini çox gözəl bilir, bizim «müdaxiləmizə» ehtiyacları yoxdur.

Məhəmmədəmin Əfəndizadə

Molla Nəsrəddin:

Hə, yaxşı buyurur, onların dərdi bizəmi qaldı?

***

Genə: «Bu xüsusda xamərani-bəhsü məqal olmaqdan xali qalmayacağam».

Molla Nəsrəddin:

Qalma, əzizim, qalma! Bizim mətbuat meydanı Bakının Quba meydanından da genişdir.

İstər – «Xamərani-bəhsü məqal» ol, istərsən – «Əsbi-rəvani-fikri-zələl»* ol.

***

Genə: «Hədəsi-şərifdəki, eyyühənnas əttiqu fiddin ilah» cümləsinə etibar edib ittifaq ediniz.

Molla Nəsrəddin:

Pəh, zalım oğlu, nə yaxşı ərəbcə bilir. Maşallah, maşallah.

***

«Vəqt»: «Qazan uyezdi zemstvası rusların ümumi oxumalarına qərar vermiş və müsəlmanlar üçün də plan tərtibini upravaya tapşırılmış».

Molla Nəsrəddin:

Qazan kimi yüzdə doxsanı müsəlman olan bir şəhərdəki darülfünun və gimnaziyalara indiyə qədər bircə müsəlman balası da qoymayan Qazan şeyxləri hardadırlar ki, kafir ruslar özbaşlarına müsəlman balalarını oxutmaq istəyirlər?

İKİ TELEQRAF

Bu gün idarəmizə iki əhəmiyyətli teleqraf gəlib: biri Tehrandan, biri də Təbrizdən. Tehrandan gələn teleqraf xəbər verir ki, Tehranda qərar qoyulub bir ilə qədər millət vəkilləri bir-birilə partiyabazlıq eləsinlər və ikinci ildə millət işlərinə baxsınlar.

Təbrizdən də xəbər verirlər ki, Nazimüddövlənin gədası gözüne eynək vurandan sora yollar əmin-amanlıqdır və maarif tərəqqidədir.

Müdir və baş mühərrir: Cəlil Məmmədquluzadə

* «Cələl»in nöqtəsini müəttibimiz səhivən üstə qoyduğundan «zələl» olub.

Mirzəağa Yusifxanov (ağlaya-ağlaya): Bu nainsaf oxucuların və dövlətlilərin biri də bu Qurban bayramında məscidlərə gəlmədi, vay, dədəm vay...

Mirza-aqa (сотрудник газеты): Зачем не идут мечеть в день Курбань-байрама эти безсовестные интеллигенты и богачи: прости насъ – грешныхъ, – о Аллахъ!